

novičke

april 2003

Kaj je novega v aprilski številki?	3	BESEDA UREDNICE
Kako se naučiti dejavne državljanosti? * Predstavitev projekta Sveta Evrope * Oblikovanje standardov na področju dejavnega državljanstva * Izobraževanje in usposabljanje za upravljanje in dejavno državljanstvo v Evropi * Predstavitev publikacije	4-13	TEMA MESECA
Koordinacija mreže središč za samostojno učenje v Delavski knjižnici v Ljubljani * Literarni večeri v Društvu slovenskih pisateljev	14-16	DOMAČE NOVIČKE
Prva predstavitev prijavljenih prispevkov	17-19	TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA 2003
Strokovni svet RS za izobraževanje odraslih se predstavlja	20-21	O DELU STROKOVNEGA SVETA RS ZA IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH
Evropski standardi v sistemih izobraževanja in usposabljanja	22-23	IZ SVETA
Kako poteka učinkovito učenje tujih jezikov v SKB banki	24-25	KOTIČEK JE VAŠ
Izobraževanja v okviru projekta Razvoj organiziranega samostojnega učenja * Vabilo na petkovo izobraževalno srečanje	26-28	PRIPRAVLJAMO
Izobraževanje odraslih v Sloveniji – izvajalci in programi 2003/2004	29	OBVESTILO
	30	POSVETI, KONFERENCE

 let z vami

Andragoški center Republike Slovenije
Slovenian Institute for Adult Education

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so strokovno glasilo za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimo izboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.

Prejemniki Novičk so posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljskih organizacijah).

V Novičkah objavljamo tele vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:

- opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
- razvojne, raziskovalne in druge programe in projekte;
- sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnostih;
- podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
- sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
- novice v upravljanju in zakonodaji;
- statistične podatke;
- mnenja, stališča in predloge;
- podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
- podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
- prikaze novih knjig, člankov ter didaktičnega in drugega gradiva ter novice s knjižnega trga;
- novice iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.

V Novičkah objavljamo kratke, jedrnat, objektivne in nepristranske informacije.

Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 10. v mesecu. Za stike s tujino izdamo Novičke trikrat na leto v angleškem jeziku.

Prejemnikom Novičke pošiljamo brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške za njihovo izdajanje poravnali iz javnih sredstev za izobraževanje odraslih.

Novičke ureja in izdaja Informacijsko središče ACS.

Odgovorni osebi: mag. Zvonka Pangerc Pahernik, vodja Informacijskega središča, in Nevenka Kocijancič, urednica.

Oblikovanje: Lina design

Prelom: Solos d.o.o.

Tisk: Tiskarna Štok

Naslov uredništva je: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana,

telefon: 01 5842 560, faks: 01 5245 881, internet: <http://www.acs.si>, el. naslov: nevenka.kocijancic@acs.si

Novičke lahko preberete tudi na internetu: <http://www.acs.si/novicke>

ISSN 1408-6484 (slovenska izdaja - tiskane)

ISSN 1581-3770 (slovenska izdaja - online)

Naklada 1.780 izvodov

BESEDA UREDNICE

Usposobimo se za demokratično državljanstvo Kaj je novega v aprilski številki?

Zadnje čase se veliko govori o eni najpomembnejših socialnih spretnosti – dejavnem državljanstvu, zato smo tokrat osrednjo temo namenili **izobraževanju za demokratično državljanstvo**. Na sestanku Odbora ministrov držav članic Evropskega sveta so 16. oktobra 2002 sprejeli Priporočilo (2002)12 - *Izobraževanje za demokratično državljanstvo 2001-2004*. V dokumentu so, med drugim, objavljene splošne smernice za politiko in reforme v zvezi z izobraževanjem za demokratično državljanstvo, naštetih so izobraževalni cilji in vsebine, opisane metode izobraževanja za demokratično državljanstvo ter poudarjena vloga sredstev javnega obveščanja in novih informacijskih tehnologij. Priporočila v Novičkah ne objavljamo (preberete jih lahko na spletni strani Ministrstva za šolstvo, znanost in šport: http://www.mszs.si/slo/ministrstvo/mednarodno/solstvo/pdf/svet_evrope_slo.pdf), objavljamo pa razmišljanja o vlogi izobraževanja (odraslih) pri dejavni demokratizaciji družbe, predstavitev projekta Sveta Evrope *Izobraževanje za demokratično državljanstvo* in *Informativnega biltena za poučevanje državljanske vzgoje*, zapis o oblikovanju standardov za področje dejavnega državljanstva v okviru projekta *Evropsko spričevalo o temeljnih veščinah* – EUCEBS ter članek s kratko predstavitvijo projektov ETGACE in Re-ETGACE.

Novost aprilskih Novičk je rubrika **O delu Strokovnega sveta RS za izobraževanje odraslih**. Tokrat strokovni svet na kratko predstavljamo, v prihodnjih številkah pa bomo v tej rubriki povzemali njegovo delo ter sklepe in pobude zadnjih sej.

Majska številka ne bo tematsko naravnana, napovedujemo pa že osrednjo temo junjskih Novičk – **neformalne oblike učenja**. Vabimo vas, da svoja razmišljanja zapišete in nam jih pošljete. Vaše prispevke, ki naj ne bodo daljši od dveh strani, bomo zbirali do 20. maja 2003.

Prijetno branje vam želim!

Nevenka Kocijančič (nevenka.kocijancic@acs.si), ACS

TEMA MESECA

Izobraževanje za demokratično državljanstvo Kako se naučiti dejavne državljskosti?

*“Državljskosti se je treba naučiti kot vsega drugega.
Državljeni ne postanemo po nesreči.”¹*

V svetu se v zadnjem obdobju veliko govori o vlogi izobraževanja za dejavno državljskost. Ta naj bi izražala posameznikovo usposobljenost in pripravljenost za dejavno udeležbo v odločanju o pomembnih družbenih vprašanjih, njegova prizadevanja za kvalitetno bivanje v družbi na sploh, pripravljenost in usposobljenost za sodelovanje z drugimi ljudmi, poznavanje svojih pravic in dolžnosti ter njihovo uresničevanje, poznavanje in razumevanje sprememb, ki se v družbi pojavljajo, in drugo. Gre torej za obširno področje dejavnosti, ki ni povezano le s pravicami in dolžnostmi, izvirajočimi iz državljanstva. Gre za neko naravnost posameznika, da dejavno spremlja, razume in reagira na izzive, ki jih družba pred njega postavlja.

Učenje za demokratično delovanje je učenje, ki poteka od rojstva do smrti, povsod, kjer smo dejavno udeleženi in kjer na pozitiven način sodelujemo v spreminjanju odnosov, okolja ali družbenih procesov. To učenje se začne v družini, se nadaljuje v šoli, prijateljskih in drugih skupinah, z vso intenzivnostjo pa poteka tudi v odraslosti. Je multiformen proces, ki ga na različnih področjih lahko uresničujemo enako kvalitetno oz. dopolnjujoče.

Kaj pomeni dejavna državljskost?

“Državljanstvo” (gr. politea) je koncept, ki je star natanko toliko kot politika sama in je bil po eni strani povezan z obstojem države in s tem z načelom ljudske oblasti, po drugi strani pa s priznavanjem pravice posameznika do sodelovanja pri političnih odločitvah” je zapisal Balibard². Gre za opredeljevanje vloge posameznika v različnih okoliščinah in za vprašanje, v kolikšni meri posamezniki, ki jih opredeljujemo kot državljane

¹ Hull, V. (1993): The role of Education and Training in developing European Citizenship. V: Education and European Citizenship, str. 35. Luxembourg Colloquy, Luxembourg.

² Balibard, E. (1994): Predlogi v zvezi z državljanstvom. V: Državljska vzgoja (ur. Zadnikar, D.) str. 45-55. Časopis za kritiko znanosti, let. XXII, 1994, št.172-173. Studentska organizacija Univerze v Ljubljani, Ljubljana.

neke države, uresničujejo svoje možnosti vplivanja na ključna vprašanja v družbi, v kateri živijo, in kako jih uresničujejo.

Dejavno državljanstvo lahko ločimo od pojma državljanstvo, razlike pa bi utemeljila takole: državljanstvo opredeljujemo kot položaj, ki ga ima posameznik v neki državi, in vse pravice in dolžnosti, ki iz tega položaja izvirajo, državljanstvo pa opredeljujemo kot sposobnosti, spretnosti in vedenje, s katerim posameznik izraža in udejanja svoje državljanstvo.

Vloga izobraževanja pri demokratizaciji družbe

Odnos med posameznikom in državo je eno temeljnih vprašanj, ki se jih lotevajo socialne, andragoške, antropološke, futurološke, sociološke in druge raziskave v moderni družbi. Pri tem je v večini držav temeljnega pomena udejanjanje demokracije, ki se najpogosteje izraža skozi udeležbo v procesih odločanja. V skladu s tem velja prepričanje, da mora *“napredek v smeri demokracije kjerkoli v svetu najprej vključevati gibanje za večjo enakost in sodelovanje ljudi pri odločanju na vseh ravneh”*³. Pri tem nekateri ljudje ne znajo dejavno sodelovati v procesih odločanja, drugi pa tega zaradi socialnih, ekonomskih, političnih, spolnih ali drugih neenakosti ne morejo udejanjiti, ker nimajo potrebne družbene moči. Razvoj demokracije v civilni družbi je vsekakor močno odvisen od kritičnega in konstruktivnega delovanja javne sfere.⁴

Pri udejanjanju vseh teh vprašanj ima ključno vlogo izobraževanje odraslih, ki spodbuja posameznika k iskanju novih poti, h kritičnemu (pre)vrednotenju naučenega, k oblikovanju drugačnih stališč do problemov, hkrati pa ga z novimi znanji spodbuja k zavzetju kritične drže pri dejavnem sodelovanju v družbi. Prav načelo vseživljenjskosti učenja in izobraževanja, ki predpostavlja učenje v različnih situacijah in na različne načine, je ključno za uveljavljanje državljanskega izobraževanja, ki zadeva tako javno kot zasebno sfero. Posameznik zdaj nima le pravice, temveč tudi dolžnost vplivati na odločitve, spremembe in razvoj družbenega, političnega in socialnega sistema, pa tudi na oblikovanje izobraževalne in kulturne politike. Gre za prehod od tipično obrambnega vedenja ljudi - pasivnosti - k drugačnemu vedenju - aktivnosti.

Tem, ki naj bi jih izobraževanje za dejavno državljanstvo pokrivalo, je veliko, nekaj pa jih lahko naštejemo: poznavanje političnega sistema, poznavanje volilnega sistema, poznavanje

³ Fieldhouse, R. (1996): Izobraževanje odraslih za demokracijo: pogled iz Velike Britanije. V: Demokracija in izobraževanje odraslih (ur. Jug, J.) str. 80-88. Moderna organizacija, Kranj.

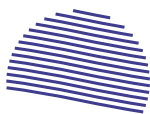
⁴ Kurantowicz, E. (1995): The Advocating Groups as a Forum of Active Democratic Citizenship. V: Adult Education and Democratic Citizenship (ur. Bron, M., Malewski, M.) str. 131-141. Wrocław University Press, Wrocław.

zakonodaje, pravice in dolžnosti poslancev v parlamentu, poznavanje človekovih pravic in dolžnosti, poznavanje varovanja potrošnikov, poznavanje sistema zdravstvenega varstva, ustvarjanje individualne odgovornosti do nacionalnega in svetovnega bivanja vseh ljudi in prihodnjih generacij, ustvarjanje individualne odgovornosti do okoljskih vprašanj, priznavanje in upoštevanje različnosti, poznavanje in razvijanje kulturne dediščine in tako dalje.

Dejavne državljskosti se lahko odrasli učimo na tele načine: s pomočjo medijev, s sodelovanjem v družbenih gibanjih, v prostovoljskih organizacijah, v vseh programih izobraževanja, ki temeljijo na demokratičnih odnosih, z aktivnim sodelovanjem v javnem življenju, s stalnim spremljanjem in kritičnim vrednotenjem družbenih sprememb, z demokratičnim vedenjem in kvalitetno komunikacijo v družini in prijateljskih skupinah, v različnih oblikah organiziranega izobraževanja odraslih (v delavnicah, na okroglih mizah in podobno).

Izobraževanje za dejavno državljskost si vsekakor predstavljam kot politično nevtralnno izobraževanje, ki je izredno kompleksno in odvisno od pojmovanja demokracije v neki družbi, od tradicije, ki lahko narekuje način udeležbe državljanov, do problemov, ki so v tej družbi najbolj izstopajoči. Gre za aktiviranje posameznika, za prepričanje, da le tisti, ki o problemih razmišlja, tudi sodeluje v izgradnji kvalitetnega okolja zase in za okolico. Prav kvalitetno sobivanje, temelječe na medsebojnem komuniciranju in povezovanju ljudi, pa je tisti del prihodnosti, ki si je mnogi državljsani tudi želimo.

dr. Sabina Jelenc Krašovec (sabina.jelenc@guest.arnes.si), Filozofska fakulteta

Izobraževanje za demokratično državljsanstvo

Predstavitev projekta Sveta Evrope

Številne znanstvene in strokovne razprave na področju politik izobraževanja so si enotne, da je izobraževanje za demokratično državljsanstvo, človekove pravice ter dejavno vključevanje v skupnost zelo pomembno, saj je prav sodelovanje članov pri sprejemanju odločitev o zadevah, ki zadevajo delovanje skupnosti, eno od temeljnih načel demokratičnega načina odločanja. Sodobne razprave v teoriji vzgoje izpostavljajo, da je najpomembnejša naloga javnega sistema izobraževanja kot skupnega prostora za oblikovanje »dejavnih« državljsa-

nov, vsako novo generacijo posameznikov pripraviti tudi za njihove odgovornosti, ki jih imajo kot državljani. Ena od najpomembnejših mednarodnih organizacij, ki obravnava širše področje državljsanske vzgoje in dejavnega državljanstva, je Svet Evrope. Leta 1997 je začel s projektom *Izobraževanje za demokratično državljanstvo*.

Kaj je izobraževanje za demokratično državljanstvo?

Opredelimo ga lahko kot skupek praks in dejavnosti, ki pomagajo tako mladim ljudem kot odraslim, da se dejavno vključijo v sodobno družbo ter obenem izvajajo svoje pravice in odgovornosti v demokratični družbi. Glavni namen je torej okrepiti demokratično družbo z oblikovanjem in spodbujanjem državljsanske kulture, razviti občutek pripadnosti demokratični družbi ter zavest o skupnih temeljnih vrednotah. Izobraževanje za demokratično državljanstvo vsebuje različne vidike poučevanja demokratičnega državljanstva: državljsansko učenje (»civic learning«), s katerim je povezana državljsanska pismenost (»civic literacy«), razvoj posameznih spretnosti ter vseh drugih oblik, s pomočjo katerih se posamezniki lahko učijo aktivnega sodelovanja v družbi. V ta okvir sodijo formalno in neformalno izobraževanje, izobraževanje odraslih ter priložnostno izobraževanje znotraj številnih dejavnosti nevladnih organizacij ter lokalne skupnosti.

Projekt *Izobraževanje za demokratično državljanstvo* temelji na načelih človekovih pravic, pluralistične demokracije ter pravne države. Zasnovan je bil na večstranskem in procesno usmerjenem pristopu k demokratičnemu državljanstvu, ki vključuje štiri vidike državljanstva:

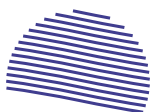
- *politično razsežnost*: sodelovanje v demokratičnem odločanju in izvajanju politične moči,
- *pravno razsežnost*: poznavanje in uresničevanje državljsanskih pravic in odgovornosti,
- *kulturno razsežnost*: spoštovanje temeljnih demokratičnih vrednot, skupne in različne zgodovine in dediščine ter prispevek k miroljubnim medkulturnim odnosom,
- *socialno in ekonomsko razsežnost*: zlasti boj zoper revščino, socialno izključenost in marginalizacijo, upoštevanje novih oblik dela in razvoja skupnosti ter vloge gospodarstva pri krepitvi demokratične družbe.

Projekt je bil sprejet v prakso kot neposredni odgovor na potrebe držav članic. Njegova namena sta ponovno presoditi pomen participativne demokracije in položaj državljanov v njej, in to v luči sprememb, ki jih prinašajo globalizacija, uveljavljanje Evrope in tehnološki napredek, ter ugotoviti, katere vrednote in spretnosti potrebujejo posamezniki, da bi postali sodelujoči državljani, kako te spretnosti lahko pridobijo in kako jih lahko prenesejo tudi na druge. Projekt skuša najti različne načine in poti, kako spodbuditi posameznike, da sprejmejo ta izziv v okolju hitrega razvoja političnih struktur. Ena od prednosti projekta je tudi ta,

da vključuje vse starostne skupine in dele družbe. Usmerjen je k usposabljanju mladine in odraslih za aktivno sodelovanje v demokratični družbi, s čimer krepi demokratično kulturo, prispeva k boju zoper nasilje, ksenofobijo, rasizem, nacionalizem in nestrpnost, prispeva k socialni povezanosti, socialni pravičnosti in skupnemu dobremu ter krepi civilno družbo.

Na ministrski konferenci v Krakovu so ugotovili, da je prvi del projekta Izobraževanje za demokratično državljanstvo (1997-2000) razširil razumevanje demokratičnega državljanstva v izobraževalni ter v etičnih, političnih, pravnih, kulturnih, družbeno-ekonomskih in socioloških razsežnostih. Pokazal je, kako lahko izobraževanje za demokratično državljanstvo pomembno prispeva k socialni povezanosti s pomočjo učenja za sodelovanje v družbenem življenju. Opredelil je tudi metode učenja, usposabljanja, poučevanja in šolske organizacije, ki so usklajene s strategijami participativnega in neformalnega izobraževanja, ter elemente skupnih smernic izobraževanja za demokratično državljanstvo, ki določajo celovit ter integriran pristop k politikam in praksi na tem področju.

mag. Mitja Sarđoč (mitja.sardoc@guest.arnes.si), Pedagoški inštitut

Izobraževanje za demokratično državljanstvo Oblikovanje standardov na področju dejavnega državljanstva

V zadnjem desetletju se v strokovnih krogih vse bolj uveljavlja mnenje, da so tri pomembna področja znanja in spretnosti – branje, pisanje in računanje – nujen, ne pa tudi zadosten predpogoj za kasnejšo uspešno odraslost. Druga skupina spretnosti, ki v zadnjem času vzbuja veliko pozornosti, so nove temeljne spretnosti¹. V sklepih srečanja predsednikov Evropske unije (Lizbona, 2000) so bile opredeljene kot: informacijsko komunikacijske spretnosti, tuji jeziki, tehnična kultura, podjetništvo in socialne spretnosti.

Dejavno državljanstvo sodi med najpomembnejše socialne spretnosti in ima dve glavni razsežnosti: sposobnost udeleževanja v demokratičnih procesih na različnih ravneh ter dejanske osebne sposobnosti posameznika (ustvarjalnost, reševanje problemov). Pospeševanje dejavnega državljanstva je del procesa vseživljenjskega učenja. Gre za to, ali in kako

¹ Te spretnosti so prednostne in so vključene v *Poročilo o skupnih evropskih ciljih na področju izobraževanja*, pripravljeno za srečanje predsednikov Evropske unije v Stockholmu (2001).

ljudje sodelujejo v vseh sferah družbenega in socialnega življenja, za priložnosti in tveganja, na katera naletijo, in za stopnjo pripadnosti ter občutek, da njihovo mnenje šteje.

Dejavno državljanstvo je ena od šestih temeljnih veščin, za katero v sklopu projekta *Evropsko spričevalo o temeljnih veščinah - EUCEBS*² nastajajo standardi znanja in orodja za preverjanje in ocenjevanje znanja. Dogovor med partnerskimi državami je, da so standardi zasnovani na ravni zahtevnosti končane osnovne šole oz. končanega obveznega šolanja. Oblikovanje standardov in orodij za preverjanje znanja na področju dejavnega državljanstva je naloga Andragoškega centra. Lotili smo se je tako, da smo med drugim primerjali učne načrte za predmete ob koncu osnovne šole, ki vključujejo državljsko vzgojo. Za primerjavo ciljev in vsebin predmeta Državljanstvo smo izbrali Dansko, Veliko Britanijo in Slovenijo.

V Sloveniji predmet Državljska vzgoja in etika poučujejo v sedmem in osmem razredu osnovne šole (v obsegu 35 ur letno). Sestavljen je iz obveznega in izbirnega dela. V obveznem delu se učenec sreča predvsem s temami, ki se navezujejo nanj in na njegovo vlogo v socialni skupini, medtem ko v naslednjem letu prevladujejo teme, ki zadevajo presojo posameznika o problemih širše skupnosti. V izbirnem delu učenci skupaj z učiteljem sooblikujejo vsebinske sklope glede na njihovo zanimivost in aktualnost. Splošni cilji predmeta so trije: pridobivanje znanja o družbi, razvijanje etične države in veščin (pogoj za samostojno, svobodno in odgovorno družbeno delovanje) ter razvijanje sposobnosti za oblikovanje sorazmerno kompleksnih in notranje razčlenjenih državljskih in moralnih presoj.

V Veliki Britaniji je Državljanstvo obvezni predmet šole od poletja 2002. Poučujejo ga na tretji in četrti ključni stopnji, kar pomeni učence 7., 8. in 9. (na Irskem pa 8., 9. in 10.) razreda obveznega šolanja. Namen predmeta je seznaniti učence s spretnostmi in razumevanjem, kako učinkovito sodelovati na lokalni, nacionalni in mednarodni ravni, ter jih spodbujati, da postanejo razmišljajoči, odgovorni in dobro obveščeni državljani. Predmet, ki pomaga razvijati njihov moralni in socialni razvoj, je razdeljen na tri ključna področja: družbena in moralna odgovornost, vpletenost v skupnost in politična pismenost.

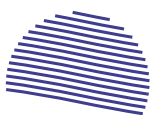
Na Danskem je državljska vzgoja vključena v predmet Družbene vsebine. Ta obvezni predmet devetletne osnovne šole poučujejo po 5 ur tedensko z namenom, da bi učenci spoznali in razumeli vsakdanje življenje in prevzemali dejavno vlogo v njem; s pomočjo poznavanja zgodovine in ravni družbene zavesti naj bi razvijali občutek kritičnosti pri opazovanju, razmišljanju in ocenjevanju državnih in mednarodnih družbenih okoliščin ter konfliktov. Učence spodbujajo k odgovorni in dejavni udeležbi v okolju.

² Druga področja, ki jih obsega projekt so: sporazumevanje, računanje, infomacijska in komunikacijska tehnologija, medosebni odnosi. Več o projektu EUCEBS v Noviškah: april 2002 in marec 2003.

Nekatere teme tega predmeta so v učnih načrtih v vseh treh državah skupne (na primer: demokracija, struktura nacionalnega političnega sistema, človekove in otrokove pravice, Evropa, odnosi med kulturami in etnične skupine), sicer pa ima vsak učni načrt nekaj posebnosti. Vsebina predmeta v Sloveniji se razlikuje od danske in britanske predvsem v tem, da v njej najdemo teme, povezane z vero, verovanjem in krščanstvom; v danskem učnem načrtu izstopajo ekološke teme, ki jih kot vsebine v angleškem in slovenskem predmetu ni zaslediti, v Veliki Britaniji pa pri tem predmetu najbolj izstopa spodbujanje in vključevanje v prostovoljno delo. Najbolj pa v danskem in britanskem učnem načrtu izstopa to, da učence opremlja z znanjem in spretnostmi za delovanje ter jih spodbuja k dejavnemu vključevanju v družbo. Prav ta ugotovitev je bila ključna za oblikovanje standardov znanja v sklopu projekta EUCEBS.

Za oblikovanje standardov za področje dejavnega državljanstva v projektu EUCEBS je ta primerjava seveda le izhodišče. Standarde smo zasnovali na vsebinah, ki so značilne za vloge, v katerih nastopamo odrasli (na primer: temeljne človekove pravice in pravice učenca, delavca in državljana ter načini za njihovo uveljavljanje, načela demokratičnih medčloveških odnosov, strategije kritičnega mišljenja in še mnoge druge).

Darka Kovič (darka.kovic@acs.si), ACS

Izobraževanje za demokratično državljanstvo Izobraževanje in usposabljanje za upravljanje in dejavno državljanstvo v Evropi

Raziskovalni projekt ETGACE financira Evropska unija v sklopu *V. okvirnega programa*, katerega akcijski cilj je izboljšati družbeno-ekonomska temeljna znanja. Polni naziv projekta je *Izobraževanje in učenje za aktivno državljanstvo in upravljanje v Evropi: analiza izobraževanja odraslih in oblikovanje formalnih, neformalnih in naključnih izobraževalnih interventnih strategij (Education & Training for Governance and Active Citizenship in Europe)*. Projekt želi pospeševati politike in učne strategije, ki spodbujajo tolerantne in vključujoče pristope k dejavnemu državljanstvu in upravljanju. Izpeljali smo ga v šestih evropskih državah: v Belgiji (Katoliška univerza v Leuvnu), v Španiji (Univerza v Barceloni), na Nizozemskem (Katoliška univerza v Nijmegenu), na

Finskem (Univerza v Helsinkih), v Veliki Britaniji (Univerza v Surrey) in v Sloveniji (Andragoški center Slovenije).

Raziskava je potekala po naslednjih fazah:

- Pregledali smo literaturo in politike o dejavnem državljanstvu in upravljanju na nacionalni in evropski ravni.
- S poglobljenimi intervjuji smo raziskali, kako se odrasli učijo dejavnega državljanstva in upravljanja. V vzorec smo zajeli ženske in moške iz dveh starostnih skupin: 25-40 in 55-70.
- S strokovnjaki v ekspertnih skupinah smo oblikovali izobraževalne metode in intervencijske strategije ter kriterije za njihovo evalvacijo. Biografsko metodo smo povezali z najpomembnejšimi metodami za spodbujanje učenja dejavnega državljanstva.
- Participativni pristop pri oblikovanju raziskave smo zagotovili z vključevanjem izobraževalcev, snovalcev politik, učiteljev, oblikovalcev učnih gradiv in drugih končnih uporabnikov v svetovalni odbor.

Ugotovitve smo objavljali na delavnicah, seminarjih in konferencah ter v različnih tiskanih in elektronskih gradivih. Na spletni strani <http://www.surrey.ac.uk/Education/ETGACE/> tako lahko poleg podrobnejših informacij o izvajalcih raziskave in projektu samem najdete tudi poročila o vsaki fazi raziskave, priročnik, namenjen izobraževalcem dejavnega državljanstva, in gradivo za samostojno učenje. V zaključni fazi priprave je znanstvena monografija.

Priročnik, gradivo za učenje in monografija želijo odgovoriti na naslednja vprašanja:

- Kaj je dejavno državljanstvo? Kje v družbi lahko najdemo dejavne državljanke?
- Kdo so dejavni državljanke? Imajo dejavni državljanke kakšne tipične značilnosti?
- Katere oblike dejavnega državljanstva so priznane?
- Kako se ljudje učijo upravljanja in dejavnega državljanstva? Katere so ključne posebnosti učnega procesa?
- Katere metode so učinkovite pri spodbujanju in razvijanju dejavnega državljanstva?

Naj ponudimo še kratke odgovore:

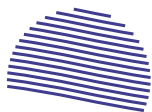
- Različne oblike dejavnega državljanstva smo opazili na vseh področjih raziskovanja: na področju države, dela, civilne družbe in privatni sferi. Posamezniki nenehno prilagajajo in sestavljajo izkušnje iz vseh omenjenih področij. Poleg kritičnih trenutkov v privatnem življenju vplivajo na obliko izvajanja dejavnega državljanstva tudi spremembe na političnem, družbenem in ekonomskem področju.
- Dejavni državljanke in s tem organizacije, ki jih predstavljajo, imajo posebno sposobnost

prilagajanja osebnih izkušenj spreminjajočim se razmeram na različnih področjih. Te sposobnosti imajo tudi skrajno desne in druge 'izkjučujoče' organizacije, ki pa ne prispevajo k oblikovanju demokratične družbe.

- Kot dejavno državljanstvo razumemo različne oblike prevzemanja družbene odgovornosti za dejaven prispevek v demokratični družbi. Priznati in spodbujati je potrebno tradicionalne in inovativne oblike dejavnega državljanstva, pa tudi tiste, ki so odmaknjene v privatno sfero. Pospeševati je potrebno tiste intervencije, ki potekajo 'od spodaj navzgor' (bottom-up approach) ter tiste že uveljavljene in prepoznane.
- Učenje dejavnega državljanstva je vseživljenjski proces, ki poteka v stalnem prepletanju posameznika s socialnim okoljem. Predpogoji učenja dejavnega državljanstva so odgovornost, sposobnost in povezovanje.
- Dejavnega državljanstva se učimo v demokratičnih kontekstih, v demokratični organizaciji in z demokratičnim odločanjem, kar pomeni predvsem preseganje razlik med učiteljem in učencem, spodbujanje svobodne izmenjave mnenj in omogočanje enakopravnih možnosti sodelovanja. To učenje poteka v določenem socialnem okolju in v prepletanju z njim.

Tudi nadaljevanje raziskave, Re-ETACE, poteka v okviru V. okvirnega programa Evropske unije. Tokrat raziskavo opravljajo na Madžarskem in Romuniji. Metodologija in cilji se pomembno ne razlikujejo, saj bo le tako mogoče dobiti podatke, ki bodo primerljivi z že izpeljano raziskavo. Andragoški center si z univerzama v Leuvnu in Nijmegenu deli vlogo koordinatorja in svetovalca.

Darijan Novak (darijan.novak@acs.si), ACS

Izobraževanje za demokratično državljanstvo

Predstavitev publikacije

Informativni bilten za poučevanje državljanske vzgoje je namenjen učiteljem državljanske vzgoje in etike, državljanske kulture ter ostalih družboslovnih predmetov v osnovni in srednji šoli, strokovnjakom iz fakultet in raziskovalnih inštitutov ter študentom, strokovnjakom ter svetovalcem v javnih zavodih, nevladnim organizacijam, ki so aktivne na

področju izobraževanja za človekove pravice in državljansko vzgojo, ter vsem tistim, ki jih širše področje izobraževanja za demokratično državljanstvo še posebej zanima. V njem objavljamo informacije in krajše prispevke o

- novostih na področju poučevanja državljanske vzgoje;
- priporočilih ter strategijah domačih in mednarodnih organizacij na področju izobraževanja za demokratično državljanstvo;
- raziskovalnih in razvojnih ter ostalih programih in projektih;
- primerih dobre prakse;
- knjižnih novostih s širšega področja izobraževanja za demokratično državljanstvo v Sloveniji in mednarodnem prostoru;
- seminarjih in konferencah, stalnemu strokovnemu spopolnjevanju ter posvetih in delavnicah s področja državljanske vzgoje in izobraževanja za človekove pravice;

ter mnenja, stališča in predloge.

Informativni bilten za poučevanje državljanske vzgoje izdaja Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport (MŠZŠ). Izhaja trikrat letno (april, september, december). Uredništvo sestavljajo: *mag. Mitja Sardoč*, Pedagoški inštitut (glavni in odgovorni urednik), *dr. Andreja Barle-Lakota*, Urad za šolstvo, *dr. Janez Justin*, Pedagoški inštitut, *Tatjana Jurkovič*, Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, *Liana Kalčina*, Informacijsko dokumentacijski center Sveta Evrope, *dr. Janez Krek*, Pedagoška fakulteta, *Urška Margan*, Zavod RS za šolstvo, in *dr. Vida A. Mohorčič Špolar*, Andragoški center Slovenije.

Informativni bilten izhaja v okviru sodelovanja v drugi fazi projekta Sveta Evrope *Izobraževanje za demokratično državljanstvo (2001-2004)* ter strokovnega sodelovanja s Pedagoškim inštitutom.

Na bilten se lahko naročite po elektronski pošti na naslov: mitja.sardoc@guest.arnes.si. Na voljo je v obliki elektronskega informativnega biltena ter na spletnih straneh MŠZŠ: <http://www.mszs.si/slo/ministrstvo/mednarodno/solstvo/se.asp>.

mag. Mitja Sardoč (mitja.sardoc@guest.arnes.si), Pedagoški inštitut

DOMAČE NOVIČKE

Novi prostori

Koordinacija mreže središč za samostojno učenje v Delavski knjižnici v Ljubljani

Enota Knjižnice Otona Župančiča, Delavska knjižnica, je 3. marca 2003 svojim bralcem odprla vrata na novi lokaciji v centru Ljubljane, v prostorih bivšega Supermarketa. V novih prostorih Delavske knjižnice odslej deluje tudi koordinacija mreže središč za samostojno učenje, ki je nastala v okviru projekta *Razvoj organiziranega samostojnega učenja*, katerega nosilec je Andragoški center Slovenije.

Ob tem dogodku je na naše veliko zadovoljstvo svoje nove prostore dobilo tudi središče za samostojno učenje, ki je pred tem delovalo v okviru Knjižnice Otona Župančiča, v enoti Poljane. Središče v Delavski knjižnici ima zaenkrat 10 računalnikov, od tega sta dva multimedijška, za uporabo učnih CD-ROM-ov, drugi pa so zaenkrat namenjeni uporabi računalniških programov in interneta. Imamo pa tudi eno učno mesto za t.i. avdio in eno za video programe. Z dodatno opremo bomo razširili možnost učenja z različnimi učnimi CD-ROM-i na desetih računalnikih. V središču so na voljo različni programi za samostojno učenje s področja tujih jezikov in splošnih šolskih predmetov.

Središče za samostojno učenje v knjižnici tako dobiva novo dimenzijo - knjižnični fond je obsežen in raznolik (na primer različne enciklopedije, slovarji, leksikoni, atlasi ipd.), zato ga bodo udeleženci novega središča lahko uporabljali pri samostojnem učenju. Udeleženci središča lahko v času, ko je knjižnica odprta (od ponedeljka do petka od 9. do 19.30 ure in ob sobotah od 9. do 13. ure), izbirajo različne termine za učenje. Pred začetkom učenja pa jim bomo svetovali in pomagali, zato se lahko predhodno najavijo ob torkih in sredah med 10. in 18. uro.

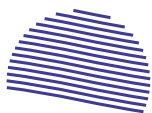
Novi naslov koordinacije središč za samostojno učenje je: Knjižnica Otona Župančiča - enota Delavska knjižnica, Mreža SSU, Kersnikova 2, p.p. 370, 1000 Ljubljana.

Osebi za stike ostajata:

- Ema Perme, vodja mreže SSU, ki ji lahko pišete na e-naslov ssu@lj-oz.sik.si,

- Jasmina Orešnik, strokovna sodelavka mreže SSU, ki ji lahko pišete na e-naslova jasmina.oresnik@lj-oz.sik.si ali ssu@lj-oz.sik.si, ali jo pokličete po telefonu: 01 2307 393.

Jasmina Orešnik (jasmina.oresnik@lj-oz.sik.si), Knjižnica Otona Župančiča

Slovenski dnevi knjige – prispevek k spodbujanju bralne kulture

Literarni večeri v Društvu slovenskih pisateljev

Bralno pismenost najlaže razvijamo s spodbujanjem bralne kulture, bralno kulturo pa s popularizacijo slovenskega leposlovja, zato smo se na Andragoškem centru Slovenije, v okviru programa študijskih krožkov *Beremo z Manco Košir* (BMK), že pred dvema letoma povezali tudi z *Društvom slovenskih pisateljev* (DSP). Ni torej naključje, da smo letos že drugič sodelovali na prireditvi *Slovenski dnevi knjige*. Odločili smo se, da povabimo ljubitelje slovenskega leposlovja na literarne večere, ki so jih v prostorih društva pripravili člani enajstih bralnih krožkov iz različnih krajev (Prevalje, Ljubljana, Kočevje, Idrija, Kranj, Domžale, Sežana, Ilirska Bistrica, Novo mesto, Preddvor, Trbovlje). V prijazno pomoč so jim bile slovenske založbe, ki so na prošnjo DSP krožke založile z izbranimi knjigami: *Sviloprejka*, pisateljice Nine Kokelj, *Predmestje*, Vinka Möderndorferja, in *Balta*, Milana Vincetiča. Naslove je predlagalo pisateljsko društvo.

Večina sodelujočih krožkov se je odločila za branje in predstavitev esejističnega romana *Predmestje*, Vinka Möderndorferja. Kot se za umetniško delo spodobi, je delo sprožilo paleto zelo različnih, tudi povsem nasprotujočih si refleksij. Literarno zrcaljenje obrobja oz. dna slovenske družbe je marsikoga odbilo; zaradi soočanja s temno podobo resničnosti so se morali nekateri bralci zelo potruditi, da so delo prebrali do konca. Manjšina članov bralnih krožkov je izrazila potrebo, da se seznanja tudi s senčnimi platmi življenja, zato so ti bralci knjigi izrekli dobrodošlico, nekatere pa je radovednost gnala tudi v raziskovanje jezikovnih posebnosti literarnega dela. Avtor je jadra svoje domišljije pač naravnal v vode nenavadnosti in socialne patologije ter temu prilagodil tudi besedišče. Zato so bili za marsikaterega člana bralnih krožkov “*sprehodi po Predmestju vse prej kot lagodni in sproščajoči*”.

Vincetičeva pesniška zbirka **Balta** izraža podobno občutenje življenja kot roman Predmestje. Bralci so izražali začudenje nad tem, da avtor kar izliva svoje zapise, brez ločil, brez prepoznavnega smisla, rečeno je bilo tudi "brez duše". Pesniška pripoved naj bi bila brez ritma in harmonije. Nekateri bralci so dobili občutek, da avtor živi in piše v drugem času, in spraševali so se, če morda niso sposobni razumeti, razbrati sporočila.

Sviloprejka, izpod peresa *Nine Kokelj*, je pritegnila le člane dveh bralnih krožkov. Njihove refleksije imajo razmah od "nežne kot pajčevina" do "smetišnice življenja"! Knjiga je bralce osupljala, jih zmedla, vzbudila čudenje in spraševanje, vendar je pustila vprašanja odprta. Delo se bere kot splet poezije in proze, nima pripovednega zapleta in razpleta, vse pa naj bi bilo uglašeno na otožnost. Pozornost so pritegnili nazorni, globoko doživeti opisi, na primer bolečine, "ki je tako velika, da se začne vihati navznoter". Anica Gladek je svoje srečanje s Sviloprejko takole ubesedila: "Pasla se je po širnih pašnikih duha. Ure in ure se je pasla in pašniki so bili vroči od upanja. Nad njimi pokrovka neba. Med travami so se zvijale pisane kače. Njene misli. Misli vseh velikih pripovedovalcev zgodb." To je knjiga "za bralce, ki so praznično razpoloženi, razpoloženi za prazničen jezik, za nekaj več, kot je življenje tu in zdaj".

Na literarnih večerih, **od torka, 22. aprila, do četrta, 24. aprila 2003**, so sodelovali mnogi ljubitelji slovenskega leposlovja. Članom krožkov BMK so se na srečanjih pridružili avtorji obravnavanih del, *dr. Manca Košir* in drugi ugledni gostje. Vse pogovore v prostorih Društva slovenskih pisateljev, na Tomšičevi 12 v Ljubljani, je vodila režiserka, pisateljica in pesnica *Barbara Korun*.

Slavica Borka Kucler (slavica.borka.kucler@acs.si), ACS
(zapis temelji na poročilih študijskih krožkov BMK)

TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA 2003

7. andragoški kolokvij

Prva predstavitev prijavljenih prispevkov

Kot veste, smo letošnji andragoški kolokvij, ki bo organiziran v okviru Tedna vseživljenjskega učenja 2003 (17. in 18. oktobra), zastavili nekoliko drugače kot prejšnje - kolokvij z mednarodno udeležbo bo trajal dva dni. Delo bo potekalo v obliki plenarnih referatov in v tematskih delovnih skupinah oz. delavnicah. Na naš poziv k sodelovanju se je odzvalo 33 udeležencev iz evropskih držav (Bolgarije, Danske, Finske, Francije, Irske, Italije, Izraela, Nemčije, Poljske, Portugalske, Švedske in Velike Britanije), ki bodo na kolokvijju sodelovali s prispevkom.

Med predavatelji, ki smo jih povabili, da na plenarnem delu kolokvija predstavijo svoje poglede na obravnavano temo, naj opozorim predvsem na naslednje:

- *Dr. Milka Atanasova* (Bolgarija) bo v prispevku z naslovom *Counteracting student passivity in a teacher training course* predstavila nekatere uspešne metode zviševanja motivacije študentov.
- *Dr. Philippe Carré* (Francija) bo v svojem referatu *Social cognitive theory of motivation and adult education participation* predstavil izhodišča in rezultate večletnega projekta, v katerem so preučevali različne psihološke vidike motivacije odraslih za izobraževanje in njihov vpliv na učno uspešnost.
- *Dr. Linden West* (Velika Britanija) bo kolokvij obogatil že drugič, letos s prispevkom *Why people learn: adult learning in a changing world*. V okviru kolokvija bo vodil tudi delavnico na temo biografskega raziskovanja učenja in motivacije odraslih.
- Izredno smo veseli tudi obiska *Dr. Knuda Illerisa* iz Univerze Roskilde na Danskem. Večino svoje poklicne pozornosti posveča preučevanju učenja. Na kolokvijju nam bo v prispevku *What is significant for adults' learning?* predstavil tridimenzionalni model učenja.
- *Dr. Ekkehard Nuissl von Rein* nam bo v prispevku *Further education in regional cooperation* predstavil možnosti spodbujanja učenja v regijah s pomočjo regionalnih mrež t.i. učečih se regij in njihovo vlogo v ugotavljanju potreb, ponujanju izobraževalnih programov in svetovanju.

Poleg vabljenih predavateljev so se odzvali udeleženci s prispevki, ki bodo predstavljeni bodisi kot plenarni referati ali pa kot krajše predstavitve v tematsko obarvanih delovnih skupinah. Med drugim bodo svoje poglede in izkušnje z učenjem ali motivacijo odraslih predstavili:

- *Dr. Jyri Manninen (Finska): Adult Participation in Dream Society: Images of Education as Motivational Barriers*
- *Dr. Ahmet Duman (Turčija): An Inquiry on the Motivational Orientations and Interests of Adult Learners in Turkey*
- *Dr. Rosanna Barros (Portugalska): How does Adult Education Thinking and Contemporary Educational Policy in Portugal Affects Current Issues in Learning and Motivating Adults*
- *Dr. Glen Coutts (Velika Britanija): Whose Line is it Anyway? Using Art to Motivate and Build Confidence with Trainee Social Workers*
- *Dr. Diana K. Kelly (Irska): Weekend College: Enhancing Adult Motivation to Participate and Succeed in Higher Education*
- *Dr. Marian Marcinkowski (Poljska): The Level of Education and Motive Activity as the Determinants of Creative and Healthy Lifestyle*
- *Dr. Jane Simmons (Velika Britanija): Lifelong Learning: is it a Model of Production or Consumption?*
- *Dr. Mirosław J. Śmiałek (Poljska): Educational Activity and Independence of Adults*
- *Dr. Monne Wihlborg (Švedska): Teachers' Understanding of Teaching and Learning: Internationalisation in the Swedish Nurse Education*
- *Dr. Monika Rehr (Nemčija): Is "Self-directed Learning" a Powerful Concept for Enhancing Professional Learning?*
- *Dr. Leshem Shosh (Izrael): The Whole is More Than the Sum of its Parts or isn't It?*
- *Dr. Keith Percy (Velika Britanija): Motivation and participation in learning by adults: evidence and concepts from empirical studies of learning by older adults*

Kolokvija se bodo udeležili tudi slovenski predstavniki: *dr. Barica M. Požarnik, dr. Sabina Jelenc Krašovec, Dejan Hozjan (vsi Filozofska fakulteta), dr. Slavica Černoša (MŠZŠ), dr. Bogomir Novak (Pedagoški inštitut), mag. Tanja Vilič Klenovšek, mag. Marko Radvan (oba ACS), Marjan Prevodnik (Zavod RS za šolstvo), Mateja Geder (DOBA), mag. Darja Zorko Mencin (SKB banka), mag. Nadja Dobnik (Pedagoški center Ekonomske fakultete) in Maja Mezgec (Slovenski raziskovalni inštitut v Trstu).*

Letošnje leto je razglašeno za *Evropsko leto invalidov*, ki ga bomo na svoj način zaznamovali tudi na andragoškem kolokviju. Predstavili bomo prakso vseživljenska učenja

z vidika oseb s posebnimi potrebami, in sicer s pomočjo *Vesne Janežič* (VDC Tončke Hočevar), *Alenke Golob* (Center D. Boštjančič) in dobitnika priznanja ACS za izjemne učne uspehe leta 2001, *Roya Goreye* (Roy Goreya Motivation Management).

Programski odbor 7. andragoškega kolokvija, ki ga sestavljajo *dr. Vida Mohorčič Špolar* (predsednica), *dr. Angelca Ivančič*, *mag. Marko Radovan* (vsi ACS), *dr. Peter Jarvis* (Univerza v Surrey), *dr. Milka Atanasova* (Univerza v Sofiji) in *dr. Ekkehard Nuisl von Rein* (Nemški inštitut za izobraževanje odraslih), bo v kratkem oblikoval program kolokvija in načrtoval organizacijo skupinskega dela. O delu odbora bomo poročali v Novičkah in na spletnih straneh kolokvija (<http://tvu.acs.si/ak/>).

Letošnji 7. andragoški kolokvij bo torej vsebinsko izredno bogat in zanimiv, zato vas vabimo, da s prijavo udeležbe pohitite; rok za njeno oddajo je **31. maj 2003**. Prosimo vas, da se prijavite kar na spletnem naslovu <http://tvu.acs.si/ak/prijava/>, saj nam spletna aplikacija omogoča boljši pregled prijavljenih in stike z njimi.

Marko Radovan (marko.radovan@acs.si), ACS

O DELU STROKOVNEGA SVETA RS ZA IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH

Spremljamo pobude, mnenja...

Strokovni svet RS za izobraževanje odraslih se predstavlja

Zakon o financiranju vzgoje in izobraževanja določa tri strokovne svete, ki jih imenuje Vlada Republike Slovenije, za odločanje o strokovnih zadevah na posameznih področjih vzgoje in izobraževanja ter za strokovno pomoč pri sprejemanju odločitev in pri pripravi predpisov: Strokovni svet RS za splošno izobraževanje, Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje in **Strokovni svet RS za izobraževanje odraslih**.

Pristojnosti

Strokovni svet Republike Slovenije za izobraževanje odraslih spremlja in ocenjuje stanje in razvoj izobraževanja odraslih v državi iz vidika razvojnih potreb in možnosti družbe ter z vidika kakovosti in mednarodne primerljivosti. Hkrati opravlja še naslednje naloge: predlaga pristojnemu ministru izobraževalne programe za odrasle; obravnava in daje soglasje k izobraževalnim programom, prilagojenim za odrasle, po katerih se pridobi javno veljavna izobrazba; ugotavlja enakovredni izobrazbeni standard na področjih, na katerih je pristojen za določanje katalogov znanj; obravnava druga strokovna vprašanja v zvezi z razvojem in delovanjem sistema izobraževanja odraslih; potrjuje učbenike in učila za izobraževanje odraslih za programe, za katere je pristojen določati kataloge znanj, in daje soglasje o ustreznosti drugih učbenikov in učil za izobraževanje odraslih; posreduje mnenje Vladi RS pred določitvijo njenega predloga nacionalnega programa izobraževanja odraslih; pred določitvijo letnega programa izobraževanja odraslih posreduje Vladi RS svoje mnenje; daje mnenje ministru v postopku priprave standardov in normativov za zagotavljanje sredstev iz državnega proračuna ter opravlja druge naloge v skladu z zakonom.

Sestava

Vlada RS je Strokovni svet RS za izobraževanje odraslih prvič imenovala 23. maja 1996. V prvem mandatu je bil predsednik dr. Lojze Sočan, v drugem mandatu, od 11. aprila 2002, pa je predsednik dr. Janko Muršak. Strokovni svet sestavlja 14 članov in predsednik. Vlada jih imenuje med uveljavljenimi strokovnjaki s področja izobraževanja odraslih, in sicer:

štiri na predlog ministrstev, tri na predlog pristojnih zbornic, tri na predlog sindikatov, dva na predlog skupnosti javnih zavodov za izobraževanje odraslih, dva na predlog drugih organizacij za izobraževanje odraslih in njihovih skupnosti.

Delovna telesa

Za posamezna področja svojega delovanja strokovni svet lahko oblikuje komisije, ekspertne skupine in druga delovna telesa. Oblikovane so **stalne komisije** (Komisija za nacionalni program izobraževanja odraslih, Komisija za izobraževalne programe za odrasle, po katerih se pridobi javno veljavna izobrazba, Komisija za druge javno veljavne izobraževalne programe za odrasle, Komisija za učbenike in učila za odrasle), v katerih lahko sodelujejo poleg članov strokovnega sveta tudi drugi strokovnjaki iz ustreznih javnih zavodov, člani nekdanjih področnih kurikularnih komisij in drugi strokovnjaki.

Gradiva

Strokovne podlage za odločanje o zadevah iz pristojnosti strokovnih svetov pripravljajo javni zavodi. Predlagatelji gradiv so določeni z zakonom in drugimi predpisi (javni zavodi, ministrstva, druge pravne in fizične osebe ipd.), obravnava in sprejemanje gradiv pa poteka v skladu z Dogovorom o delu strokovnih svetov in s Poslovníkom o delu strokovnega sveta.

V prvem 6-letnem mandatu se je strokovni svet sestal na sedemnajstih sejah, v prvem delu drugega mandata pa še na štirih. Opravljenih je bilo mnogo razprav ter sprejetih vrsta sklepov, pobud (na primer v zvezi z Nacionalnim programom izobraževanja odraslih, Memorandumom o vseživljenjskem učenju, programi za izobraževanje odraslih, poročili o spremljanju izobraževalnih programov ipd.) in predlogov standardov in normativov.

Strokovni svet v novem mandatu je sprejel odločitev, da se bo v večji meri informiral tudi s pripravo in uvajanjem različnih projektov s področja izobraževanja odraslih. Tako je na zadnjih dveh sejah že obravnaval naslednja gradiva: Informacijo o splošnem certifikatu iz temeljnih znanj in spretnosti, evalvacijsko študijo Evalvacija socialnointegracijske vloge programa projektno učenje za mlajše odrasle, informacijo o poteku evalvacijske študije Navodil za prilagajanje izobraževalnih programov poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslim udeležencem izobraževanja, pobudo za sprejem izobraževalnega programa Program osnovne šole za odrasle, pobudo za širitve vpisnih pogojev v izobraževalne programe poklicnih tečajev in druga.

Irena Komac (Irena.Komac@gov.si), Strokovni svet RS za izobraževanje odraslih

IZ SVETA

Povzetek članka

Evropski standardi v sistemih izobraževanja in usposabljanja

Vseživljenjsko učenje postaja nepogrešljiv gradnik družbe prihodnosti, ki jo je Evropska unija opredelila kot **družbo znanja** (Evropski svet, Lizbona, 2000), Slovenija pa kot »**Slovenijo, učečo se deželo**« (Vlada RS, pokroviteljica Tedna vseživljenjskega učenja, 1997). Med strateškimi dokumenti, ki določajo, kako ukrepati, da bi uresničili vizijo "vseživljenjsko učenje za vse", je Evropska komisija (poleg priporočil in načel) izoblikovala kazalce kakovosti vseživljenjskega učenja in model za spremljanje napredka pri uresničevanju skupno dogovorjenih ciljev. Evropskemu svetu je predlagala, da sprejme standarde ter poenoti kazalce, s katerimi bo mogoče meriti raven doseganja teh standardov v državah članicah.

Standardi, ki naj bi jih članice Evropske unije dosegle do leta 2010¹, in primerljivost s stanjem v Sloveniji:

- **Delež mladih, ki zgodaj zapustijo šolanje in niso vključeni v izobraževanje**, naj bi se do leta 2010 prepolovil; zeleno povprečje v Evropski uniji je 9 % ali manj. V referenčnem letu 2000 je bil ta delež za 15 članic Unije 19 %. Povprečje v treh najbolje uvrščenih državah (Švedska, Finska, Avstrija) je bilo nekaj več kot 10 %, v Sloveniji pa le 8,3 %. Na Portugalskem skoraj polovica mladih ne nadaljuje šolanja, v Španiji in Italiji se giblje ta delež med 26 in 29 %.
- Članice Evropske unije naj bi vsaj za polovico popravile **neravnovesje med moškimi in ženskimi diplomanti/-kami v naravoslovju** ter zagotovile znatno povečanje njihovega števila v celoti.
- **Delež prebivalcev, starih 25-59 let, ki imajo najmanj popolno srednješolsko izobrazbo** (upper secondary education), naj bi se povzpел na 80 % ali več. Povprečje v Uniji v letu 2000, doseženo v starostni skupini 25-64 let, je bilo 66 %, v treh najbolje uvrščenih državah (Nemčija, Danska, Švedska) 83 %, pri nas pa le 74,5 %.

¹ Vir: EU press release, 20. 11. 2002

- **Delež petnajstletnikov z nizkimi dosežki v bralni, računski in znanstveni pismenosti** naj bi se prepolovil. Za merjenje dosežkov so uporabljeni rezultati raziskave OECD/PISA, 2001. Dosežki petnajstletnikov v Evropski uniji znašajo 498 točk, v ZDA 504 in na Japonskem 522 točk. Slovenija v PISA ni sodelovala, za orientacijo pa lahko uporabimo rezultate raziskave TIMSS, po kateri so se naši učenci uvrstili visoko nad povprečje Evropske unije, ob bok Finski, kjer so bili dosežki najboljši.
- **Udeležba odraslih (25-64 let) v izobraževanju in programih vseživljenjskega učenja:** delež odraslih, vključenih v različne oblike izobraževanja, naj bi dosegel 15 %, v nobeni državi pa ne bi smel biti nižji od 10 %! Evropsko povprečje iz leta 2000 je 8,4 %, povprečje treh najbolje uvrščenih držav (Velika Britanija, Finska, Danska) pa 19,6 %. Slovenija je s 3,7 % odraslih zelo daleč od evropskega povprečja in povprečja treh najbolje uvrščenih držav, zato bo do leta 2010 težko dosegla predvideni minimalni evropski standard - 10 % učno dejavnih odraslih.

Evropska komisija poziva vse države, naj povečajo delež javnih sredstev za izobraževanje. Povprečje v Uniji, ki ga bo treba preseči, je okrog 5 % BDP, povprečje v treh najbolje uvrščenih državah (Švedska, Finska, Francija) pa 7,4 %.

Ekspertne skupine v Evropski komisiji, v katerih so tudi slovenski strokovnjaki, še dopolnjujejo kazalce za posamezne cilje, zato lahko pričakujemo še nekaj sprememb.

Prispevek Olge Drogenik v celoti objavljamo na spletni strani <http://tvu.acs.si/pr>.

Povzela: Slavica Borka Kucler (slavica.borka.kucler@acs.si), ACS

KOTIČEK JE VAŠ

O jezikovnem izobraževanju

Kako poteka učinkovito učenje tujih jezikov v SKB banki

V prispevku želim opisati temeljne ugotovitve in izkušnje, ki smo jih pridobili v dveletnem obdobju pri kakovostnem vodenju jezikovne politike v banki. Jezikovno izobraževanje je bilo v letu 2001 prednostnega pomena zaradi strateške povezave s francosko banko Societe Generale Group.

Strategija učenja tujih jezikov

Strategija izobraževanja tujih jezikov v banki je bila v kratkem času pridobiti čimveč uporabnega znanja, ki ga bodo udeleženci lahko uporabili pri vsakodnevnem delu. V zadnjem času pa je naša pozornost usmerjena v iskanje najbolj ustreznih oblik učenja glede na značilnosti posameznika. Sodobni pristopi, ki so usmerjeni k udeležencem, upoštevajo njihovo individualno različnost pri učenju. Možnosti za pridobivanje znanja in jezikovnih spretnosti je danes veliko in lahko se jih učimo na različne načine. Informacijska tehnologija nudi možnost učenja s pomočjo CD-ROM-ov, različnih učnih gradiv, slovarjev in prek interneta, mogoče je samostojno učenje s pomočjo mentorja ali strokovnjaka z jezikovnega področja (pomoč pri telefonu). Vse bolj se uveljavlja komunikacijski pristop, s poudarkom na izvirnih komunikacijskih in učnih dejavnostih.

Uspešno vodenje jezikovnega izobraževanja temelji na naslednjih elementih: kakovostni in usposobljeni predavatelji, programi po meri udeležencev, prilagojeni didaktični pristopi, uporabnost vsebine, primerna velikost skupin, individualno svetovanje udeležencem in posredovanje povratnih informacij ter zagotavljanje prijetnega in spodbudnega vzdušja za učenje. Zelo pomembno je, da so strokovni sodelavci in izvajalci vedno v koraku s časom, kar pomeni, da so seznanjeni z vsemi novostmi glede programov, novih učbenikov in metod jezikovnega izobraževanja. Pripravili smo interni protokol, v katerem smo določili odgovornosti in načine delovanja ter medsebojno povezanost različnih odgovornih nosilcev v vseh fazah učenja. Vloga vodij je bistvena pri definiranju potreb in izobraževalnih ciljev, v podpori pri izbranih ciljih in ocenjevanju doseženega.

Učinki so največji, kadar imajo udeleženci možnost, da uporabijo pridobljeno znanje v vsakodnevni pisni in ustni komunikaciji. Načini učenja so v tesni povezanosti z delovnimi zadolžitvami posameznika, predhodnim znanjem, motivacijo in interesi zaposlenih. Tečaji so prilagojeni. Na koncu vsakega modula poteka ustno in/ali pisno preverjanje znanja. Profesorji ocenijo napredek posameznika, udeleženci pa dobijo zelo podrobno povratno informacijo. Na podlagi merjenja individualnega in skupinskega napredka ugotavljamo, da je mogoče pri osvajanju znanja tujih jezikov v kratkem času veliko doseči. Učenje tujih jezikov v banki odlikuje prožnost in ekonomičnost, ki se kaže v učinkovitem povezovanju teoretičnega znanja s praktičnimi zahtevami in veščinami udeležencev. Povezanost med učno snovjo in dejanskimi jezikovnimi problemi na delovnem mestu poteka na osnovi individualnega svetovanja pri domačih nalogah in prevodih. Profesorje poleg visoke profesionalnosti odlikujejo dinamičnost, sposobnost motiviranja udeležencev, predanost in veselje do poučevanja.

Udeleženci največkrat pohvalijo naslednje elemente pri uspešnem učenju:

- strokovnost in prožnost predavateljev ter njihova pripravljenost na sprotno reševanje problemov,
- obravnavanje tem, ki jih udeleženci dnevno uporabljajo pri svojem delu,
- sistematičnost pri podajanju znanja,
- uporaba različnih metod in tehnik pri poučevanju,
- dejavno sodelovanje udeležencev.

Poudariti je treba, da se udeleženci zavedajo, da je dobro znanje tujih jezikov nujno potrebno za uspešno opravljanje dela.

Zaključne misli

Cilj evropske jezikovne politike je omogočiti državljanom, da se učijo jezike vse življenje. Evropski svet pripisuje precejšnjo pozornost pospeševanju jezikovne raznolikosti in spodbujanju učenja tujih jezikov. Evropske jezikovne politike temeljijo na predpostavki, da jezikovne spretnosti dajejo ljudem nove možnosti. Učenje jezikov je proces, ki traja vse življenje. Pomena dobrega znanja tujih jezikov se vse bolj zavedajo tako posamezniki kot organizacije tudi pri nas. Vsi tisti, ki sodelujemo v procesu jezikovnega izobraževanja, vodi naslednje prepričanje: *»Kdor verjame vase, ta zmore»*.

mag. Darja Zorko Mencin (darja.zorko-mencin@skb.si), SKB banka

PRIPRAVLJAMO

Andragoški center Slovenije

Izobraževanja v okviru projekta Razvoj organiziranega samostojnega učenja

Po skoraj enoletnem premoru (zadnje izobraževanje v okviru projekta Razvoj organiziranega samostojnega učenja¹ smo izvedli v maju 2002) ponovno pripravljamo izobraževanja za opravljanje dejavnosti organiziranega samostojnega učenja. Vse, ki za vodenje in izvajanje tovrstne dejavnosti potrebujete dodatna znanja in informacije, vabimo, da se jih udeležite. Programa, ki ju bomo izvedli maja in junija na Andragoškem centru Slovenije, sta namenjena vsem, ki se odločate za odpiranje novih središč za samostojno učenje, in tistim, ki že izvajate dejavnost organiziranega samostojnega učenja. S tem si pridobite možnost dejavnega sodelovanja pri razvoju organiziranega samostojnega učenja v Sloveniji in pri izvajanju dejavnosti Mreže središč za samostojno učenje (<http://www.lj-oz.sik.si/sredzasamostojno.htm>).

Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje

Na uvodnem seminarju (podrobnosti so predstavljene na spletni strani <http://izobrazevanje.acs.si/razvojno/008/>) boste spoznali modele organiziranega samostojnega učenja in si pridobili informacije za pripravo vašega modela središča za samostojno učenje.

Program, ki bo trajal 8 ur, bomo izpeljali **20. maja 2003**. Vodila ga bo Ema Perme, strokovna sodelavka ACS, ki je sodelovala pri razvoju in uvajanju Borze znanja in organiziranega samostojnega učenja v prakso, izvaja pa tudi različne učne delavnice.

Kotizacija za program Uvodni seminar o postavitvi in vodenju središča za samostojno učenje, ki jo **nakažite do začetka usposabljanja, je 17.500 SIT** (DDV je vključen). V ceno so vključeni študijsko gradivo, kava, osvežilni napitki in drobni prigrizki.

¹ Več o projektu lahko preberete na spletni strani <http://www.acs.si/projekti/012/>.

Prosimo vas, da izpolnjeno prijavnico, ki jo lahko dobite tudi na spletni strani <http://izobrazevanje.acs.si/prijavnica/>, pošljete najkasneje **do srede, 7. maja 2003**, na naslov: **Andragoški center RS, Šmartinska 134a, Ljubljana**, lahko tudi po faksu: 01 5245 881. Tistim, ki ste prijavnice že poslali, le-teh ni potrebno pošiljati ponovno.

Svetovanje in mentorstvo pri samostojnem učenju in izobraževanju na daljavo

Na usposabljanju boste spoznali načine svetovanja za usmerjanje udeležencev v organiziranem samostojnem učenju in pridobili znanje za vodenje svetovalnega razgovora.

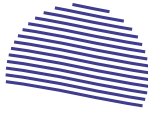
Program, ki bo trajal 24 ur (3 dni), bomo izpeljali **27. in 28. maja ter 10. junija 2003**. Vodile ga bodo izkušene predavateljice in moderatorke: *Ema Perme*, *Nataša Elvira Jelenc*, razvojna sodelavka ACS, z bogatim znanjem in izkušnjami iz svetovanja odraslim, predvsem na področju doseganja in potrjevanja znanja in študija na daljavo, ter *Nada Mulej*, trenerka NLP in avtorica publikacij s področja motivacije in doživljanja učenja.

Program je vključen v **Katalog programov stalnega strokovnega spopolnjevanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju v šolskem letu 2002/2003** in prinaša **1,5 točke**. Prejeli boste potrdilo Zavoda za šolstvo.

Kotizacija za program Svetovanje in mentorstvo pri samostojnem učenju in izobraževanju na daljavo, ki jo **nakažite do začetka usposabljanja**, je **55.000 SIT** (DDV je vključen). V ceno so vključeni študijsko gradivo, kava, osvežilni napitki in prigrizki.

Prosimo vas, da izpolnjeno prijavnico, ki jo lahko dobite tudi na spletni strani <http://izobrazevanje.acs.si/prijavnica/>, pošljete najkasneje do **petka, 16. maja 2003**, na naslov: **Andragoški center RS, Šmartinska 134a, Ljubljana**, lahko tudi po faksu: 01 5245 881. Tistim, ki ste prijavnice že poslali, le-teh ni potrebno pošiljati ponovno.

Jasmina Orešnik (jasmina.oresnik@lj-oz.sik.si), Knjižnica Otona Župančiča

Andragoški center Slovenije

Vabilo na petkovo izobraževalno srečanje

Vabimo vas na predstavitev magistrske naloge Darje Zorko Mencin iz SKB banke z naslovom **Kakovostni vidiki jezikovnega izobraževanja v Sloveniji**, ki bo v petek, **23. maja 2003**, ob 9. uri v sejni sobi Andragoškega centra Slovenije, Šmartinska 134 a.

V magistrski nalogi se je avtorica ukvarjala s preučevanjem kakovostnih vidikov pri izobraževanju tujih jezikov - od konceptualnega okvira Evropskih smernic do konkretnega ugotavljanja kazalcev kakovosti v banki. Izhodišče njenega razmišljanja je dejstvo, da je zaradi kompleksnosti življenja in dela dobro znanje tujih jezikov nujno potrebno za uspešno obvladovanje vsakodnevnih opravil. Njena bistvena raziskovalna spoznanja so bila naslednja:

- Jezikovne izobraževalne ustanove se zavedajo, da novi časi zahtevajo nove prijeme pri učenju tujih jezikov. Preoblikujejo se v podjetniško usmerjene ustanove, ki avtonomno nastopajo na trgu izobraževalnih storitev.
- Konkurenca na področju jezikovnega izobraževanja v Sloveniji je precejšnja, kar posledično vpliva, da so izvajalci bolj usmerjeni h kakovostnim vidikom lastnega dela.
- Med jezikovnimi izvajalci ni bistvenih razlik v kakovosti storitev glede na njihov položaj.

Osrednji namen naloge je bil ugotoviti medsebojno povezanost različnih elementov (izvajalci, udeleženci, predavatelji, vsebinska ponudba, učna sredstva in gradiva ter didaktične metode) v izobraževalnem procesu. Avtorica je predstavila praktični primer spremljanja in ocenjevanja kakovostnih procesov pri jezikovnem izobraževanju v SKB banki (sistem, strategija, subjekti in vodenje postopkov). V zaključku je podala temeljne ugotovitve in akcijski načrt dejavnosti. Magistrsko nalogo odlikuje sposobnost relevantnega prenosa teoretičnih spoznanj v prakso.

Srečanje bo trajalo približno eno uro. Prosimo, da udeležbo na srečanju potrdite **najkasneje do torka, 20. maja 2003**, Zdenki Birman Forjanič (tel.: 01 5842 571, lahko tudi po faksu 01 5245 881).

Zdenka Birman Forjanič (zdenka.birman@acs.si), ACS

OBVESTILO

Predstavite izobraževalno ponudbo v Pregledu Izobraževanje odraslih v Sloveniji – izvajalci in programi 2003/2004

Veliko zanimanje izvajalcev izobraževanja odraslih, da predstavijo svojo izobraževalno ponudbo tudi širši javnosti, ter vse večje povpraševanje odraslih po raznovrstnih izobraževalnih programih, nas je tudi letos spodbudilo k pripravi zdaj že tradicionalnega Pregleda ponudbe izobraževanja in učenja odraslih v Sloveniji. Zbrane letošnje podatke bomo letos septembra objavili na spletnih straneh Andragoškega centra Slovenije (www.acs.si/pregled) in Ministrstva za šolstvo, znanost in šport (www.mss.edus.si/solstvo/odrasli.asp).

Ponovno vabimo k sodelovanju vse izvajalce, ki ste v Pregledu objavili svojo izobraževalno ponudbo že pretekla leta; veseli pa bomo tudi vsakega novega izvajalca, ki bo s svojimi programi dodatno popestril izobraževalno ponudbo za odrasle. Da bodo informacije o možnostih izobraževanja in učenja odraslih pravočasno na voljo vsem, ki iščejo primerne izobraževalne programe, vas prosimo, da nam podatke o vaši izobraževalni ponudbi posredujete **najkasneje do ponedeljka, 30. junija 2003.**

Podatke bomo tudi letos zbirali na več načinov:

- prek elektronskih obrazcev na internetu (www.acs.si/pregled)
Vsem, ki ste svojo izobraževalno ponudbo v Pregledu predstavili že lani, bomo v začetku maja poslali uporabniško ime in geslo za internetni vnos podatkov. Novi izvajalci, ki se v Pregledu še niste predstavili, lahko na zgoraj navedeni spletni strani izpolnite prijavnico; dodelili vam bomo uporabniško ime in geslo za dostop do elektronskih obrazcev. Priporočamo, da za novo uporabniško ime in geslo zaprosite najkasneje do konca maja, saj nam boste s tem olajšali številna administrativna dela.
- prek vprašalnikov
Vprašalnike vam bomo na vašo željo poslali po pošti ali elektronski pošti, na voljo pa bodo tudi na spletnem naslovu www.acs.si/pregled/predstavitev.htm.

Za vse dodatne informacije lahko pokličete Alenko Mavsar (tel.: 01 5842 484), ali pišete na e-naslov: alenka.mavsar@acs.si. Z veseljem vam bo odgovorila na vaša vprašanja.

Erika Brenk, ACS

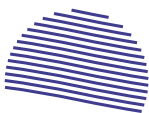
POSVETI, KONFERENCE

Online Educa Barcelona 2003

The Meeting Point for European and Latin American E-Learning Professionals

Barcelona, Španija, 5. do 7. maj 2003

Informacije o srečanju je mogoče dobiti na e-naslovu: christine.sieben@icwe.net in na spletni strani: <http://www.online-educa-barcelona.com>.

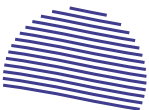

3rd Conference on Continuing Vocational Training

From Demand up to Recognition

Moskva, Rusija, 5. in 6. junij 2003

Informacije o konferenci je mogoče dobiti po telefonu/faksu: 095 434 24 38, na e-naslovu: demiapge@online.ru in na spletni strani: <http://www.user.cityline.ru/~demiapge/>.

2. mednarodna konferenca o intelektualnem kapitalu

Merjenje nevidnih sredstev

Ljubljana, Slovenija, 12. junij 2003

Več o konferenci preberite na spletni strani: <http://www.iik-si.com>.

Programoteka

javnoveljavni izobraževalni programi za odrasle

www.acs.si/programoteka

Objavljamo javnoveljavne izobraževalne programe, ki so

- * oblikovani izključno za odrasle
- * na novo oblikovani v skladu z veljavno šolsko zakonodajo ali jim je bila v skladu z novo zakonodajo podaljšana veljavnost

TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA

13. - 19. 10. 2003

Na vprašanja vse leto odgovarjamo v TVU-Razpravljalnici na spletni strani

<http://tvu.acs.si/razprava>

Vse o 7. andragoškem kolokviju preberite na spletni strani

<http://tvu.acs.si/ak>

IZVAJALCI IN PROGRAMI 2002/2003

pregled več tisoč izobraževalnih programov in številnih organizacij po vsej Sloveniji

• Na spletni strani: www.acs.si/pregled

<http://izobrazevanje.acs.si>

IZOBRAŽEVALNA PONUDBA ACS

Objavljamo izobraževalne programe, ki jih za izobraževalce odraslih izvajamo v šolskem letu 2002/2003

- izobraževalni programi
- strokovna, informativna in izobraževalna srečanja
- aktualna izobraževanja ACS

Na vaša vprašanja odgovarjamo v Forumu na spletni strani <http://izobrazevanje.acs.si/forum>

na spletni strani **www.acs.si**

* za tiste, ki se želite izobraževati

* in za tiste, ki sami izobražujete

svetovalni kotiček ACS

